

VASILE POPA – HOMICEANU s-a născut la 24 iunie 1951, de Sânziene, dar a fost trecut în acte pe ziua de 26, în satul Homiceni, comuna Bârgăoani, județul Neamț. Urmează școala primară în satul natal, gimnaziul în satul Talpa și cursurile liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț. În 1979 absolvă Facultatea de Psihologie a „Universității Ioan Cuza” din Iași și este repartizat la „Centrul Logopedic” din Vaslui. Cochetează cu Spitalul de Psihiatrie, unde vrea să obțină un post, dar sortii îi oferă funcția de psiholog la Penitenciarul din Iași, unde subzistă aproape nouă ani. Penitenciarul va constitui pentru proza sa un vast spațiu de inspirație și cunoaștere, dar și un periplu al cercetării științifice. Din anul 1989 lucrează, tot ca psiholog, la Electrica.

A debutat în paginile de cultură ale ziarului „Ceahlăul”, prin 1967. Se afirmă în viața literară ieșeană, redebutând cu poezie, în 1978, în revista „Convorbiri literare”, sub girul lui Ioanid Romanescu. Publică sub pseudonim literar din cauza interdicțiilor la care este supus de administrația penitenciarelor și de organele de securitate. Colaborează la revistele de cultură din țară, unde publică proză, poezie, eseu și cronică literară. Laureat al mai multor premii literare.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Asociațiilor Psihologilor din România.

Debutează editorial cu romanul *Iarna, pentru cine mor vulpile*, Editura Junimea, 1992. Publică roman după roman, apoi proză scurtă, poezie, teatru și eseistică, opera sa tipărită prezentându-se astfel: *Imposibilă, pânda*, roman, Porto Franco, Galați, 1993; *Cea mai credibilă moarte*, roman, Porto Franco, Galați, 1995; *Ninge de Paști în Paradis*, roman, Junimea, Iași, 1996; *Patimi în Labirint*, roman, Sedcom Libris, Iași, 1997; *Infernul albastru*, roman, Junimea, Iași, 1999; *Noaptea păsării de aur*, proză scurtă, Universitas XXI, Iași, 2001; *Sintagmele ochiului* (prefață de Al. Husar), poezie, Universitas XXI, Iași, 2003; *Cine ești tu, domnule Nily?* (prefață de Bogdan Ulmu) – piesă de teatru, Panfilius, Iași, 2004; *Risipele ființei*, versuri, Ed. Fundației Culturale Poezia, Iași, 2005; *Drumul spre Efes*, versuri, Alfa, Iași, 2008; *Despre lucrurile prime*, eseu, Cronică, 2011; *Zăpezile și furia*, roman, Junimea 2011; *Cronici din Cetatea Lumii*, roman, Limes, 2014.

Vasile Popa Homiceanu

Paradisul căzuților

Cronici din Cetatea Lumii
(*Tratat de comedie rurală, II*)

LIMES
2016

I

– Ieșiți afară din casa tatălui meu! a strigat Anica lui Filip în fața nukului, și o clipă se făcu tăcere. Pentru că *Handramalicul* se mutase în casele lui Chiric, și se făcea că o adunătură de oameni bezmetici fojgăia prin tăieturile pereților prăbușiți în întuneric după ce așezămintele i-au fost confiscate și transformate în balamuc și loc de pierzanie. Nici o urmă de judecată n-a fost în deciziile bătrânului când lucrurile s-au întors de la locul lor firesc și-au luat-o anapoda. I-au pus cuțitele-n piept. Pe atunci, era cu desăvârșire orb și cu chipul încrâncenat de previziunile viitorului, iar când au intrat cu caii și călăreții, cu toată hula, în sala de muzică și dans, Chiric știa că *vijelia* va precede dezastrul pe acest pământ. Nu-și mai simțea degetele, ci doar aripile de la mâini și de la picioare, pregătite pentru ultimul zbor al vieții sale. *Intrase de mult în istorie și nimeni nu știa dacă era o realitate viața lui sau trecuse-n poveste, iar copiii învățau despre el ca despre primul personaj biblic al satului.*

În timpul acela, vulturii au coborât în zbor aiuritor de pe Turtea și-au smuls cu ghearele ultimele blănuri de lemn care spintecau apa pârâului Șarpelui, dânduind băltoacele în putrefacție și sfâșiind lacom din cadavrele celor două sute de vite aduse de Tănase Șopa, din Basarabia, ca pradă de război. Valea Vârtejului puțea a mâl putred și a scorbură de cucuvea, timpul aiura de bezmeticie între Valea Liului și ocolușul de la Gâtul Porcului, și se vedea din cerdacul casei cum păsările negre urcă spre cer cu rămășițele morții de la moara lui Mârț. Ciocurile lor băteau a toacă vestind începutul acestei lumi, iar ochii celor trei sfinți rămași în viață, pictați de ei înșiși pe pereții de la Grota Vulpilor, au lăcrimat, pe când Pliurda lui Chiric sparse gheața havuzului, ștergând definitiv urmele picioarelor Vetruviei Manicatide, cumnata sa, o!, femeia aceea minunată care trecuse demult în legendă. Nucul încă vibra sub semnele ploii de aprilie, și nu-i păsa de tevatura din curte, copacul avea legile lui, iar cei bezmetici timpul lor.

Ileana negă cu mâinile revolta din sufletul soriei sale, spunându-i: Anică, ce orbi sunt oamenii! Se depărta de valul de pietre care se prăvălea peste zid, măsurând cu tristețea mulțimea de plângeri venite din partea găinilor, o!, huliturile, blestematele mele dragi, care alergau înnebunite de zăngănitul de tobe și tilingi dinspre sala de bal. Atâtea femei se zbeugiau în casa asta și nici una vie la minte, gândi, și-o ținti pe Aristița care se legăna într-un scrânciob de oase, prins de crengile nucului. Fata desena cu degetul în lutul umed halucinatul zâmbet al învățătorului Arghir care-o acuza pe femeia cu chipul de ceară, mama sa, că și-a pierdut echilibrul politic și crede în vrăjitorii. Războiul se sfârșise, havuzul de altădată, unde se îmbăia trupul Vetruviei, dispăruse, biblioteca arsese în noaptea dinaintea pierzaniei, lucrurile se răzbunau împotriva lucrurilor și oamenii împotriva oamenilor, se cultiva pizma și ura, și Domnul pierise în înaltul lui, abandonând lumea asta în ghearele altui domn trist, aspru și neîndurător... Fetei lui Filip îi rămăneau văile, șteoaalele din Vatra Iazului, nucărișul din Poiana Lipovei și jnepeni din Huciul Bisericii. Alerga toată ziua desculță, și nu-i păsa.

Cercetase locul de *La Boambe* și descoperise o groapă adâncă umplută cu mâl amestecat cu un fel sânge de rogoz vechi, și nimic altceva. Bombele, căzute din cer, au zguduit toată noaptea pădurea Gavanului și-au risipit liniștea satului. Niște păsări nervoase zburau peste Corboaia și se întorceau, coborând cu botul în Râpa lui Chiric, apoi se ridicau și se năpusteau către ținutul de la Șcheia. Zborul acestor namile, gândi Pliurda, le va da de furcă celor din Homiceni și-i va face să-și pună multe întrebări. Femeia își alintă găinile, le strigă pe nume, apoi se ridică și șopti în fața pietrei din preajma havuzului.

– Am văzut cu ochii mei, Anică, Ristiță, o fi venit Anticristul.

– Tot vine și vine, suspină sora sa, dar nimeni nu va ști cum va arăta, poate ca un leopard, cu picioarele ca ale unui urs, cu gura ca a unui leu.

– Ba eu cred că va arăta ca un om, spuse Pliurda, pentru că numai omul poate urî atât de tare pe un alt om.

Ea le știa pe toate, iar găinile trebuiau să rabde, până le-o veni dreptatea din ceruri. Fusese ordinul sec al Arhanghelului, secretarul Partidului, el a ordonat cavalerilor apocalipsei bezmetice: să nu mai rămână piatră pe piatră în locul acesta! Și așa au făcut, cu o înflăcărare

ne bună, au intrat în curtea de la casele cele noi lovind în stâlpii porților, au urcat cu caii scările în pridvor strivind piatra de sub nuc, și-au întors o clipă privirile către pădurea Turtelei, au înaintat prin molozul proaspăt al pereților prăbușiți, și-au înnotat în terciul de lut și urină produs de picioarele desculțe ale mulțimii care forfotea în dezordine, iar când coborî soarele după Huciul Breze, cei patru s-au oprit în fața icoanei făcătoare de minuni de la Irkusk, adăpostită-n capela familiei, au scos revolverele, au țintit, și-au strigat: ducă-se dracului cu rămășițele trecutului, tovarăși. Icoana a început a lăcrima picuri de sânge, și ei s-au oprit înțepenți de monstruoasa misiune pe care o aveau de înfăptuit. S-au rugat în fața ei: iertare, tovarășa!, și, fără să simtă mirosul sângelui ce curgea din ochii icoanei, au tras. Dar gloanțele n-au țintit imaginea dumnezeirii, ci umbra acesteia, de aceea un foc sacru se trezi din ochii lemnului pictat, iar focul a ars fața lor, după ce caii au strivit pinacoteca Vetruviei Manicatide Chiric, marea colecție de tablouri și obiecte de artă, de dinaintea războiului, pianul cu coadă și legile firii, cuprinse într-o carte *in-folio*, legată în piele de crocodil, dând răgaz Anei Filip să mai strige o dată: ieșiți afară din casa tatălui meu, criminalilor! Iar ei au suduit-o, mama voastră de chiaburi, și-au călcat-o în copitele cailor, acuzând-o de complot împotriva siguranței statului și instigare la nesupunere, o să înfunzi pușcăria, muierea dracului, tu, Cârno, auzi?... Au scormonit prin toate ungherele și-au găsit poze din timpuri vechi. Examinau nasul ei borbănat și turtit și ochii înspăimântați, descoperind printre valurile de moloz fotografia *lor* din ziua de cununie. Erau doi copii, unul lângă celălalt, în poza *sepia*, și în fundal se profila un tablou cu sălcii și găște, și un castel cu turnuri baroce, ea, o fetiță cu beteală pe cap, și cu Filip alături, negru, țepăn, ca un țițan. S-au căsătorit în vara aceea. Izolați, fiecare cu gândul lui, în singurătatea lui. Iar ei s-au întors, și-au izbit, iarăși, în stâlpii casei de sus. Caii nechezau, băteau din copite și mușcau din grinzile tuturor amintirilor. Era vocea tăcută a Arhanghelului copiind în grabă preceptele noilor legi după un studiu prelungit, de doi ani, la școala de partid din Pașcani, cu Sisica, cumnata lui Filip, ca profesoară. O femeie micuță, superfluă, și cu un moț în frunte drept pavăză pentru trecut. Din vară școala s-a mutat în casele lui Chiric, de la Guzanul cel Bătrân avea o șură lungă, cu camere mici și igrasioase, iarna îngheța apa-n

găleți și fumul în horn. Totul a fost făcut cu dușmănie și cu minciuni. În camerele dinspre livada cu vișini erau plasate încăperile unde învățau copii din clasele mici, de acolo Ana auzi un zumzet ca de albine și după aceea un urlet de lup, și-n sala bibliotecii apăru învățătorul Arghir, numit Cel Frumos, care îl felicita pe Arhanghel pentru îndrăzneala de a-l pune la punct pe Chiric și pe hoața de flică-sa. Ana s-a ridicat în genunchi, l-a privit în ochi pe Arghir, învățătorul de la clasele mici, iar el a zâmbit șiret, oferind elevilor prima lecție vie despre lupta de clasă, iar copiii s-au răsucit în abecedare, cu tot cu știința de carte, zburând peste piatra filosofală de sub nuc și luând-o pieptiș, pe sub vișini, către Căminul Cultural instalat în *Marea Șură* a lui Chiric. Aici credeau că-și vor face veacul. Acest spațiu intimizat de vremuri fusese dotat cu o sobă de tuci, în fiecare cameră, câte șase steaguri înfipte în alveolele timpului, o masă rotundă cu douăsprezece scaune, unde se așeza Arhanghelul dimpreună cu cavalerii săi, dar și cu căldura aromitoare a trupului flăcăilor și fetelor satului, care dansau de zor sârba în căruță. Pereții dobândeau o aură de trecut interiorizat în lumina prezentului, cu câteva tablouri rânduite după un canon prestabilit, un program al partidului scris cu litere negre și portretul Marioarei, soția bătrânului Chiric, în straițe naționale, portret pictat de Vetruvia, înainte ca soacra sa să-și dea duhul. În acest așezământ protector se vor lua toate deciziile privind reforma agrară, naționalizarea Huciului și a Turtelei, secarea iazului de la Coasta Mării, strămutarea cursului pârâului Alb, și dispariția celor șapte iazuri din amonte de sat, destelenirea Lipovei, până la Râpa Roșie, și despădurirea, ca singur gest crucial de a intra cu plugul în amintirea satului, dar și colectivizarea, darul de cote, expansiunile primăverii, la strigătul lor de bucurie nebună: am învins! Tot aici se vor cloci strategiile umilirii, delațiunea și patriotismul gregar. Cele treisprezece camere, care treceau din una într-alta, erau unite printr-un coridor secret, iluminat doar de mințile încetoșate ale petrecăreților și de imboldul unei frenezii apocaliptice. Arghir preda primele lecții de învățământ ideologic și alfabetizarea, copiii și analfabeții satului se așezau tăcuți în bănci și ascultau o poveste cu zmei și feți frumoși, dar nu pricepeau o iotă din *jurământul pionieresc*, doar fiorul cald al primăverii și pofta de joacă. Se dădea în stambă cu bântuitorii satului și cu Arhanghelul, el conducea

activitatea culturală din cele șapte sate vechi, iar după răscoală și distrugere s-a instalat aici. Îndrăgostit de Pitica Dabjei, prima soră medicală din sat, iubire care va declanșa răzmerița în casele lui Chiric și nebunia la Baibu, socrul lui Arghir, tânărul învățător trăia o contradicție dură în sufletu-i prigonit: se va întoarce sau nu la casele socrului său, la soția sa minunată, o frumusețe nocturnă cu chipului poleit de zațul luminii difuze, sau va viețui în provizoratul erotic cu această femeie! O chema Aurora.

– Curva, curva, o arătau cu degetul copiii pe asistentă.

O, ea trecea mândră și nepăsătoare prin fața elevilor, săltându-și buicile, cu un imbold permanent de a părea mai înaltă decât este, etalând zâmbetul hormonal pe chipul rotund și o veselie disimulată pe buze. În data de 10 mai, după sărbătoarea încheierii Secetei, va fi oficializată, în Adunarea Populară de la Poarta Țării, ca responsabilă cu igiena colectivă și despăducherea în cele Șapte Sate Adiacente, de la Hlăpești la Urlătoare, și se instalase aici, în Marea Șură, unde avea un cabinet micuț, alb, alb, și-n cabinet două momâi care închipuiau corpul uman, roșu, roșu, numai vase însângerate și ochi scoși din orbite, și câteva instrumente medicale pentru modelat viața bătrânilor, încă din timpul Vedeniei, un cântar pentru copii, un stetoscop, două termometre și-un analizator corporal de ultimă generație, pentru determinarea grăsimii în corpul uman, dar și conținutul de apă în sânge, pentru că războiul a adus cu el nu numai pelagra, jigodia, tifosul și blenoragia, dar și obezitatea, producând deliciul insectelor parazite și fojgăiala păduchilor. Erau cuvintele lui Argir la inaugurarea Șurii lui Chiric, ca stabiliment pentru școală, cabinet medical și secție de miliție. Domnișoara, fiind curtată de către cel mai frumos bărbat de pe pământ, folosea, în experiență primă, pe locuitori din sat, echipamente de terapie și relaxare și niște dispozitive acționate cu baterie electrică pentru reabilitarea țesuturilor îmbătrânite. Cu aceste instrumente avea un succes enorm printre *bolnavii inchipuirii*, cabinetul fiind invadat de tot felul de inși, care purtau măști pe față și picioare artificiale, pentru că nu suportau mirosul de baligă și duhoarea de loes care ieșea din pereți. Numai dezinfectantele lipseau, iar psihoza pediculozei amplifică starea de anxietate și vânatoarea insectelor în fiecare casă din sat. În camera trei, Puhariu conducea jocurile de noroc, șanta, șepticul și bacaraua, acolo unde

fumul se tăia cu cuțitul pentru a-l prelinge afară, pe geam, și a face loc aerului curat, care venea dinspre grajduri. Camerele de sub nuc, toate trei, proaspăt văruite și pavoazate cu chipurile de piatră ale unor bărboși pictați de Vetruvia, soția Învățătorului Chiric, în ultimele zile ale plecării în exil, erau destinate activităților culturale, bibliotecii și iureșului nestăvilnit al adolescenților până-n cincisprezece ani de a juca rișca, șanta și alte jocuri de noroc. Responsabil cu jocurile tradiționale fusese desemnat de Arhanghel Lepte Argatu. Acesta se lățise în umeri, se înălțase și-și dezvoltase simțul estetic, începând să gândească, dar încă-l mai slujea pe Chiric, din onestitate și simț civic, chiar dacă bătrânul își încheiase de mult contractul cu viața. El urma acele îndemnuri strămoșești, menționate în hrisoave și cronici, și descrise de Ioanisie în adnotările la viața sfântului Portfirie Paideianul, scriitorul și creatorul Bibliei Neterminate, de a cultiva printre tinerii voivozi și boieri jocul de oină, dar și țurca, și acel joc iubit de școlarii mici: de-a curu-n babă. Lepte Argatu dobândise notorietate în teritoriul celor Șapte Sate vechi, autointitulându-se drept unicul antrenor al gloatelor de pe islazuri. Haosul jocului îi stârnea teribile amintiri din copilărie, când începuse jocul de-a porcăritul și echitația. Își amintea mereu de tatăl său, un om micuț și becisnic, dar care poseda o forță herculeană, fiind specialist la aruncat cu barda-n Dumnezeu. Și de ziua când fusese dat ca argat la Chiric. Lubea ziua aceea, scăpase de goul cunoașterii strămoșești, de o mamă arțăgoasă și de cele patru faimoase surori, care amețeau satul cu vedeniile lor de hoate nocturne. La Șură învățase despre arta strungăritului și echitația, dar și despre zborul aiuritor al pitpalacilor, codobaturilor și alergarea țestoaselor verzi. Cobora în mirarea dobitoacelor, pândea clipa când doamna Vetruvia se va arunca în havuz și va cânta din Traviata. Atunci, uita de toate, simțea o plăcere în măruntaie, fiind cuprins de un demon. Doamna va pleca în exil, copiii vechii orânduiri se vor risipi care-ncotro, el rămânând aici să hrănească batalii, găinile Ilenei și cele câteva capre. O, toate-s minunate pe pământ, își spuse în gândul lui, dar acel aghiuiță din pântec nu va scăpa. În virtutea acestor crude experiențe, se lăsă convins de către Arghir, de la care lua primele lecții de alfabetizare, împreună cu cele treisprezece femei din Huci, că religia-i opiu pentru popor. De aceea-l slujea încă pe Chiric, ca să-i arate

bătrânului că nimeni, în cer și pe pământ, nu poate scăpa de pedeapsa divină. După instalarea primului guvern democratic, Lepte prinsese gustul pentru eșecuri. Copleșit de strategiile imagineare ale jocurilor sportive și de numeroasele înfrângeri, se întorcea la Șura lui Chiric, cădea la pieptul Piticeii, și cu glasul stins lăcrima: sunt bolnav, soră! Apoi cădea în melancolie, se ridica în șezut, plângea în hohote, și se îmbăta criță. Cu Puhariu și Cărădăieș, doi din cei patru, cinci, cavaleri, câți se vor afirma la începutul de eră. Acești tineri copti, care făcuseră războiul, învățaseră primele clase primare sub imboldul cunoașterii lui Dumnezeu, au văzut cu ochii lor înălțarea Sfântului Duh, încă din vremea Vedeniei, acel maglavit tranzitoriu, care se manifesta cu știință aici și în toată țara, ca să izbăvească poporul de rău. Au fost luați prizonieri, în clipa când Ioanisie, fiul cel mare a lui Chiric, învinsese singur, la Cotul Donului, armata germană. Din vremea aceea, au împărțit suferința unui drum plin de peripeții prin gerul arctic și prin iluzie, au dormit în același pat în lagărul de la Kosmolensk, în Siberia, au tăiat mesteceni pentru a se încălzi și au mâncat scoarță de copac pentru a supraviețui, însă au refuzat saramura de icre, știind că rușii au o boală pregătită pentru prizonieri, dizenteria și setea, ca să-i decimeze. Au urmat calea lui Sile Guțui, învățătorul și protectorul lor din lagăr, și-au înțeles că lăcomia e unul din cele șapte păcate biblice, au suferit de aceeași boală a sângelui infestat cu sifilis B și cu hepatită, dar s-au tratat, în secret, cu zeamă de varză, și s-au vindecat mai repede decât posibilul, datorită unei imunități specifice celor din sat, și au înțeles importanța revoluției proletare din Rusia, iar după ce s-au întors din război cu o fărâma din steagul izbânzii, au prins gustul pentru pierzanie, au alunecat în mrejele Arhanghelului, vărul lor, și-au înființat noul Handramalic din casele lui Chiric. Un lagăr mai mic, dar util pentru o cauză atât de mare.

Încăperile dinspre sud dau să se prăbușească din cauza unui viciu de construcție, și poartă în porii pereților un iz de rășină, amestecată cu balegă, de pe timpul Marioarei Chiric, balega intrând în conștiința publică drept singurul liant, în amestec cu apa, paietele și argila de Breaza, din care va fi plămădit cimentul de Homiceni pentru construcțiile viitoare. Numele Marioarei era des pomenit în adunările publice, în semn de respect și bună credință, ea fiind ultima ființă din clanul Chiric care aruncase trecutul la

coșul istoric. Ridicată la rang de matroană a timpului nou, impunea respect, prin impozanța și gravitatea sa, încă din clipa când trecuse vămile și se ridicase de-a dreapta Tatălui, de aceea arhanghelii o asemănau cu clasicii revoluției și-i așezau chipul înrămat alături de aceștia. În camera nouă se țineau ședințele de terapie agrară, unde Ileana Chiric și Didina, fiica din flori a sorei sale decedate de epilepsie, învățau cultivarea ciupercilor de casă și socotitul, iar cele treisprezece femei neștiutoare de carte, din Huci, învățau primele buche. Tot în această cameră, Puhariu, udagiul școlii, organizează primele sărbători de rit nou, proiectă primul film despre Nașterea lui Iisus și oficia prima căsătorie dintre Gheorghe Tulan și Catinca Popii. Alfabetizarea se făcea noaptea, după mulsul vacilor, adormitul copiilor și stingerea focului în vetre. Nica Iorgului, o femeie foarte religioasă, refuză abecedarul, caietele dictando și căciulile literelor, pentru că era aproape oarbă și credea în Dumnezeu nu în cititul cărților, iar Flinta, acea femeie care se dăruise soldaților, întru adormirea testosteronului abuziv din măruntaiele lor, respingea aureola cifrelor 3 și 7, care-i dădea fiori și o mare nesiguranță, încă din timpul războiului, când adăpostise pe cei trei soldați unguri în intimitatea sa, oferindu-le nu doar trupul său slăbănogit de suferința văduviei, dar și apa pentru stingerea focului inimii. Asemăna desenul celor două cifre cu niște femei negre, dotate cu coase, care retezau capetele copiilor săi, rămași orfani, de aceea credea că aceste semne aduc nenorocirea. Ileana interpreta în felul ei cifra 5, în care credea, cu adevărat, pentru că zicea, filosofic, domnule Învățător, această secere întoarsă, cu codiță, trebuie să fie cifra lui Dumnezeu care a creat omul cu cinci degete la mâini și la picioare, și tot atâtea simțuri, chiar dacă tatăl său se născuse cu șase degete, și i-a fost sortit să trăiască mai mult decât veacul. Inventase semnificația cifrei 6, pe care-o considera cifra veșniciei, proiectându-l pe Chiric într-un halou cardinal, cu niște îngerii care-i cântau la cap Aleluia. Cum Ana, sora sa, intrase în blestemul cifrei 13, pentru că acest număr ni-l va aduce pe Anticrist, doamnelor, viziune larg combătută în acele zile de către ideologii marxști, care dezavauau superstițiile și teologia, ea simțind taina diavolului din clipa când se închinase unei copii a *Cinei cea de Taină*, descoperită nu în catapeteasma bisericii, ci într-un catalog cu gravuri și alte reproduceri, din biblioteca Vetruviei. Făcu ochii mari și nu-i veni să creadă

că așa ceva există, erau acolo tot felul de reprezentări ale lui Scaraoțchi, tartorul dracilor, ale lui Belzebuth, împăratul muștelor, și însăși Fiara cu șapte capete, și alte trupuri goale de sfinți torturați și papi în ghearele Satanei. Dintre toate, o lovi imaginea Iscarioteanului, vânzătorul. Da, acest număr, simțea ea, îi va aducea nu doar nenorocirea, ci însăși condamnarea la muncă silnică, pentru niște cuvinte de năduf, spuse cu ură în zilele din săptămâna luminată când oamenii Arhanghelului au zdrobit piatra filosofală de sub nucul lui Chiric și l-au aruncat pe scări trupul istoric. Marea durere s-a produs în sufletul Anei când gealații Arhanghelului au distrus imaginea Tincuței, sora sa epileptică, ca singura vizionară a satului. Cercetând *Cina cea de Taină*, descoperi cum din icoană lipsea al treisprezecelea apostol, și acesta era Iuda, trădătorul. Imaginea aceea a fulgerat-o și i-a întors credința în oameni. Anticristul venise în lumea de jos, și i se arăta ei, prin valențele acestui număr teribil. Numărul 13 îi va afecta conștiința, îi va robi sufletul cât va trăi, vârtejul produs de Iuda, învârtoșatul, se producea, și acolo, în fața Instanței de Judecată, când va striga judecătorului: onorată instanță, numai doisprezece copii au fost martori în ziua fatidică, doar ei au văzut scena apocalipsei cu Arghir și cu Arhanghelul, când ei, în nebunia lor, au călcat casele tatălui meu!, dar al treisprezecelea copil se strecurase în somnul ei și îi apără în visul dinaintea judecății, sub chipul Iscariotului. Și acesta semăna identic cu Arghir cel Frumos.

- Nici în clipa din urmă, nu te căiești femeie! i-a strigat judecătorul.
- Acesta e adevărul adevărat, domnule judecător, să spună copiii!

Femeile ieșeau de la cursuri în zori, cu mintea buimacă, sătule să înghită tot felul de abstracțiuni politice ieșite din gura roșie a învățătorului. Nu suportau puzderia de bețișoare, cozi bărligate și litere calpe, și tot felul de semne pe care erau obligate să le citească, închipuiri care purtau chipul vicleniei, deși Arghir le vorbea frumos, cu degetele lui de ceară picta pe tablă literele alfabetului, le încheaga în cuvinte, citea cu voce tare și domoală *Avem un viitor fericit*, dar pentru femeile din Huci acest om era întruchiparea destrăbălării, diavolul însuși, pentru că-și abandonase casa (pentru curul unei muieri, sunt cuvintele Mariței, femeia lui Ponțiu Pilat, care începuse să citească binisor din Biblia Neterminată a părintelui

Portfirie). Femeile refuzau cu încăpățănare lecțiile lui, urau cifrele diabolice, literele fără sens, cuvintele fără înțelesuri, și-o așteptau pe Doamna să se întoarcă din exil. Da, de la această doamnă adevărată, aveau amintiri plăcute, copiii lor au învățat carte, au ronțăit bomboane și-au exersat la vioară duioase melodii de Mozart și Pentelei.

Arhanghelul a fost numit *Șef* de însuși Ștefan Filip, secretarul general al *Biroului* pe Ocolul de Mijloc, la prima masa rotundă organizată în marea familie a satului, drept prezumtivul creator al *comunismului magic*, în timp ce mirosul de balegă emanat din pereții casei lui Chiric invadea încăperile, mințile fragede ale veneticilor și ideologia. Acesta fusese apelativul cu care fusese desemnat conducătorul celor șapte sate vechi: *prezumtivul creator*, când Sisica, își dezgoli sânii mari, zâmbetul roșu, și-l smulse pe soțul său mulțimii de gură-cască, abandonând satul. Mulți au simțit trădarea. Norul de praf acoperea, în urma mașinii Bahna, pădurea Turtelei și Iazul din Siliște. Ceilalți s-au resemnat retrăgându-se la masa tăcerii din jurul vetrelor, rumegând acele cuvinte care izvorau ca niște mici drăcușori din gura tovarășei Filip. O iluminare ciudată le străbătea șira spinării, un fior asemenea jăratecului le umplea golul din vintre. Se petrecea, în adâncul minții lor, o fiziologie a cărnii arse și a duhului răscolit de preceptele unei filosofii bizare. Pânza de satin roșu fusese luată de vânt, chipul bărboșilor tragici, din tablouri, fu răscolit de bucuria atâtor suflete încercate de avântul schimbării. Evident, constată Filip, în satul acesta se va produce schimbarea. De aceea își trase caii sub oborocul privirii hăitașilor și le puse fân proaspăt sub bot. Să uite.

Arhanghelul simți în pântec gheara puterii dobândite, apoi abandonul. Gândi: va fi sau nu va fi, el, Omul! Chinuitoare întrebare. Incertitudinile viitorului îl devastau. Știa însă din vechime că mirosul acrișor, cu iz de alcool tonic, fusese revelat încă de pe timpul Marioarei, care lipise Șura cu mâinile ei, ironizând simțurile țiganilor care ridicau casa cu o îndemănare demiurgică. Îl izgoni pe Guzanul cel Bătrân, unchiul său, și-l apropie de sinele său pe Ponțiu Pilat. Ocoli un grup inform de oameni și se pitulă după ariniș. Cugeta. Acum știa, el va fi *acela!* Le va arăta el cine e. Puse ochii pe Șura de la Chiric și iarăși gândi: e bună de jocuri

pentru tovarăși. Clădirea fusese ridicată în șapte zile lucrătoare, jos, în apropierea Ceriului satului, după descoperirea apei de către Hagea Intemeietorul. Șuroaica a fost construită înainte de război, din necesități urgente, pentru că Vetruvia a trimis scrisoare din Cernăuți, iar bătrânul a înțeles că fiul și nora sa aveau nevoie de spațiu de locuit pentru cei doi copii și tot calabalăcul, inclusiv pianul cu coadă, legile armoniei și instrumentele cu coarde. Atunci au adus pinacoteca, îmbogățită în timpul războiului cu numeroase tablouri pictate de Vetruvia, în elanul ei creativ. Îndeosebi, cu tablourile din perioada *verde* a creației sale, culminând cu pictura *Femeie cu cordon de mătase la gât*, pentru care făcuse fixație, această operă amintindu-i de nesfârșita durere a unei femei care a trebuit să se sinucidă din dragoste. Ea clama pe ulițele satului acel adevăr (a fost dragoste mare în inima ei) numai de ea simțit, de aceea se oprea în fața fotografiilor în *sepia* care o prezentau pe Aspazia Mendescu, în nuditatea ei seculară, alături de soțul ei, Tănase Șopa, dar nimeni din sat nu credea în retorica unei nebune, poate doar rudele din clanul Palașca și singura fiică a moartei, Hanriette, o fetiță de doisprezece ani, 'naltă, osoasă, de o frumusețe închisă, cu mici răbufniri coleroase la mormântul mamei sale, unde-i blestema pe necunoscuții părinți. Lumea zicea că totul a fost un fals și o înscenare ca să-l păcălească pe boier, Aspazia nefiind fata lui, ea provenind din lucrătura neamurilor.

– De ce l-ați ucis pe bunicul! plângea Hanriette.

(*Așa zicea lumea, că i-au dat otravă lui Mendescu, Aneta cu nemășugul ei, ca să-i ia averea*) – text olograf, Aristița.

Tânăra femeie (Aspazia) a fost ucisă de niște tâlhari adevărați, faptă cu autori descoperiți de către hăitașii lui Filip. Cei care-și amintesc, în zilele acestea revoluționare, cum toate s-au întâmplat, disprețuiesc lăcomia boierilor și rapacitatea, că numai pentru lăcomie i-au luat gâtul cucoanei, mistificând cruzimea actului homicidar și armele făptuirii, aceștia plasând acțiunea din realitatea crudă în spațiu ideologic, cum cerea noua orânduire. Cărădăieș denunță aceste fapte în spațiul public, la a treia aniversare de la arestarea cucoanei Aneta și de la instituirea regimului cotelor, pentru că boieroica a refuzat să semneze cererea de renunțare la patrimoniul agricol și la hergheliile aduse din Basarabia.

– Destul, strigase bătrâna, ce-a fost, a fost, ei au plătit cu viața!

Doamna, aflată la capul moartei, avusese prilejul să știe ce s-a întâmplat acolo. Aristița participase la eveniment alături de mama sa și înregistrase toate tonurile cu fidelitate ca să-i povestească, mai târziu, fiului ei, în literă crudă, tristețea adâncă a faptelor.

Vetruvia impresionase adunarea cu glasul ei la mormântul sinucigașei (așa fusese declarată moarta de către doctorii de la medicina legală). Interpretă la capul moartei *Ave Maria* și recită câteva pagini din *Ochtoihul lui Ioan Damaschinul*, de-a uimit mulțimile din cele Șapte Sate aferente moșiei Davidului, când toți boierii de neam au fost treziți din morți, de i-au apreciat vocea șoptind că e mai presus de orice voce plină de foc și pasiune, o voce ce poate să fulgere, dar și să provoace nebănuite emoții!!! Mulțimea, aflată la investirea Arhanghelului, își amintea de momentele acelea, când cei vii încercau să coboare în cenușa mormântului Aspaziei, iar cei morți să iasă afară! Sile Guțui a răspândit vestea (chiar în momentele acelea funebre) că l-a văzut pe boierul Stan, la capul moartei, predicând din *Evangheliile apocrife*, el aflându-se atât de aproape de trupul Vetruviei, încât mulți au crezut că e una și aceeași persoană, dar cu două sexe diferite, el, în fapt, plângând moartea mamei sale. Guzanul cel Bătrân, mereu în conflict cu nepotul său, a tunat că n-a fost Stan, ci stafia Mântuitorului, gravată de Doamna pe fața lui, încă din timpul Vedeniei. Însă Vetruvia a recunoscut că boierul fusese acolo, siderat de groaza unei morți anunțate, Stan cel adevărat, înainte de a-și trage un glonț în cap. O făcuse pentru că acest om cunoștea cursul istoriei, domnilor, și că vor veni comuniștii și vor distruge toată suflarea omenească. De aceea Doamna i-a reproduș chipul după o fotografie străveche, descoperită printre manuscrisele lui Ioanisie, și a răspândit-o prin casele fostelor slugi, cu tot cu glasul înregistrat în cutia muzicală, ca să le aducă aminte cine a fost acest om. Pe atunci, Vetruvia părea foarte tristă, plângea din te miri ce, strigând după ajutor. Dar doctorul Stein dispăruse, omul pe care-l iubise și-n care credea, și se prefigura tortura exilului.

Aristița a relatat această poveste, încă de copil fiind iubită de doamna Vetruvia, chiar și după retragerea acesteia din viața publică, ea promițându-i c-o va cununa cu Gheorghe a lui Vasile a Laiului, oriunde

s-ar afla. Previziunile ei s-au adeverit, în partea cu căsătoria, restul fiind niște aberații domestice, care contribuiau la armonia vieții. După toate aceste *confuzii stilistice*, fata îmbrăcase o rochie floare, și se minuna de ceea ce vedea. Privea din pridvorul casei toată mascarada din drum, o mișcare grozavă, plină de admirație. Au intrat pe la Poarta Țării niște harabale uriașe, trase de niște cai mari, cu mobile și animale de strânsură, câini, pisici și capre sălbatice, toate dovedind intențiile Doamnei de a edifica o nouă eră în sat, și-n urma lor hărmălaie, copii, fete mândre și bătrâni, și animale, ca la iarmaroc, iar Aristița striga:

– Măică, tăică, au venit învățătorii!

Carele pline au oprit la poarta lui Filip. Învățătorul și-a îmbrățișat sora, și Filip a tresărit, Vetruvia Mancatide ținea două momâi în brațe, două păpuși pe care le alinta, dorul meu, Nică, și era atât de frumoasă încât a scăpat momâile în praful drumului, și acele momâi au început a urla de mama focului, iar ea zâmbea și cânta, și nici nu-i păsa de copii, de aceea au înaintat către Huciul Bisericii. Știa că vor locui în casele de sub vișini, Șura nefiind finisată. Veneau niște negustori de la munte și umblau prin sat cu argea, și bătrânul Chiric a cumpărat argeaua, și țiganii lui Cosoabă din Hlăpești, au ridicat casa. Țiganca se făcea că-i curată, spăla vasele după ce mânca primul fel de mâncare, și după aceea, la fel, și Anica râdea, țiganca-i cu moțoc, fato, zicea, dar tot țigancă e. Zidea cu omul ei casa, și când s-a terminat de construit, eu eram o copilă, ieșisem la joc, și-avem o rochie ca o floare. Filip era șufar de cai, ba pleca, ba venea, stătea puțin acasă, se ocupa cu negustoria, era hain și drept, om cu bani, și cinste, de aceea îl urau verii lui. Casele au stat așa, nelocuite, până a venit în sat Învățătorul, dar ei s-au instalat în casa dintre vișini, pentru că era curată, pusă la punct cu de toate, baie, bibliotecă, și o oglindă strălucitoare cât un perete, de la Veneția. Dar Doamna tot nemulțumită era, împodobește pereții cu tablouri, cu oglinzi și cu candelabre, și dansa, ce frumoasă era! Zbura prin mijlocul salonului, și tot nemulțumită era, că-și construise un lac în mijlocul curții și se scâldea ca o rață, și se arăta dezbrăcată la argați și la lume, și argații se bucurau. Când ea făcea tumbă, și se lăsa goală în văzul lor, ei se hlizeau, iar ei nu-i păsa, și ce frumos cânta la pian, și tare le plăcea cântecul, și nu era mulțumită, zicea că o dor ficiații, de aceea mânca numai ficatul de la